

TYGKJOL
*i svart kamlott
från Ovansjö socken*



KRYKKJOL I SVART KAMLOTTORIGINAL:

Kjolen som finns på Hembyggdsgården i Järbo, är inmärkt tillsammans med en tröja av samma tyg, JHG nr. 4. Båda plaggen är mycket väl bevarade men färgen har börjat förändras mot en brun-grön nyans. Tyget är ett svart halvyllde så kallad kamlott. Kjolen är nedtill skodd med domestik.

HISTORIK:

Om den här sortens svarta kjolar står att läsa i Greta Hedlunds bok: "Dräkt och kvinnlig slöjd i Övansjö socken 1750-1850". De har burits på alla "dagar", pingst-, jul-, påsk-, Marie bebådelsedag m.fl. tillsammans med enbart köpta tyger i livstycken och kläden. På annandagar har de använts tillsammans med livstycken och kläden av kattun. Även vid sorg och begravning bars den svarta kjolen, då tillsammans med svart tröja och raskförkläde. Den svarta kjolen har endast varit ett kyrkplagg. Svarta kjolar har tillverkats av kamlott, kläde eller sars.

NUTIDA ANVÄNDNING:

Rekomenderad användning idag; Läs avsnittet om kvinnors dräktalmanacka i Greta Hedlunds bok och försök följa den så långt som möjligt.

STORLEK:

Kjolen ska räckta ned till fotknölarna och sitta vid en hög midjelinje, vid nedersta revbensbågen.

MATERIAL:

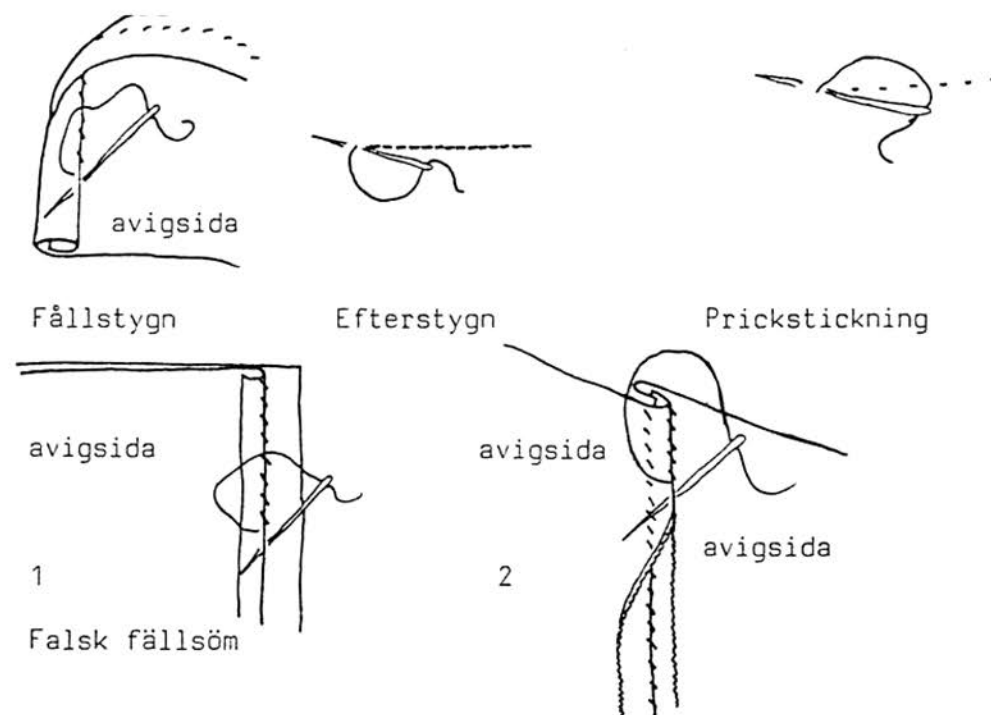
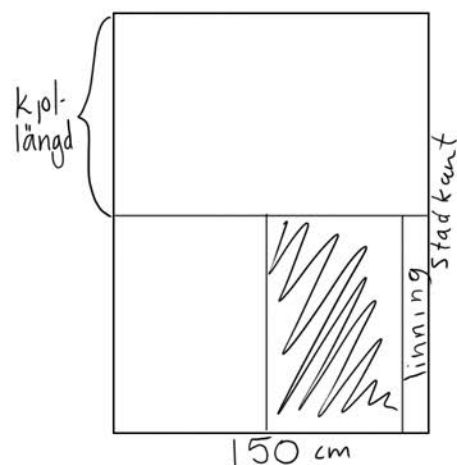
Längden x 2 svart kamlott 150 cm brett.
30 cm ljus brun domestik 90 cm brett.
20 cm linne 12-14 tr/cm. 150 cm brett.
Svart lintråd.
Hyska och hake.

TYGBEREDNING:

Tvätta domestiken och linnet i 60° utan tvättmedel.

Läs igenom sömnadsbeskrivningen innan Du börjar sy. Pressa med fuktig duk efter varje söm Du sytt. När kjolen är klar pressar Du av alla sömmar, skoningen och linningen.

När Du inte använder din kjol låt den hänga med avigsidan ut på en rundad galge.

STYGNFÖRKLARING:TILLKLIPPNING:

Klipp isär tyget i två lika långa längder.

Tag den ena och klipp isär den på längden till två lika breda bitar.

Klipp till en linning som är 9 cm bred och lika lång som ditt midje-mått plus 4 cm. Klipp den av den ena lilla tygbiten.

Klipp domestiken i 8 cm breda remsor.

Klipp linnet till en 8 x * cm remsa och en 3,5 cm x midjemåttet.

Klipp ev. bort stadkanterna på kamlotten om de är breda och fula eller textade.

* = mät ditt midjemått och dela det med tre, lägg till 4 cm.

Det är sträckan som ska vara slät mitt fram.

Ex. midjemått	84 cm	Ditt midjemått.....
1/3	28 cm	1/3
+ 4 cm	= 32 cm	+ 4 cm =

Kjolens vidd ska vara 225 cm, om 32 cm är slätt blir det 193 cm som ska rynkas. Klipp en 195 cm lång linneremsa.

SÖMNAD:

Tag den lilla och den stora kjolvåden och sy ihop dem på längden med en fällsöm.

4 (4)

Fälla linneremsan längs ena långsidan och båda kortsidorna. Lägg den aviga mot aviga vid kjolens överkant med den fällade högra kortsidan mot kjoltygets högra sida (sett i från avigsidan). Den långa ofällade sidan på linneremsan kommer att gå med kjoltygets sömsmån in i linningen.

Sy fast linneremsan med fällstygn i kortsidorna men träckla endast fast den längs sömsmånen.

RYNKNING:

Sy i en rynktråd 1,5 cm från kjolens överkant längs hela linneremsan. Sy över 4 trådar och under 4 trådar, räkna på linnet.

Sy även i en rynktråd 3 cm från överkanten, var noga med att den kommer över och under samma trådar som den andra. Rynka ihop kjoltyget till lagom vidd.

VECK:

Mitt på den släta biten av tyget läggs ett motveck som ska vara 0,5 cm djupt = Mitt Fram.

På var sida om MF läggs tre små veck 0,5 cm djupa, öppna mot MF. Lägg det första ca. 10 cm ifrån MF och de andra med en cm mellanrum. Se bild.

sett ovanifrån
MF

SPRUNG:

Fälla 22 cm av de båda öppna kanterna med en smal rullfäll.

Sy ihop kjolen med fällsöm.

LINNING:

skala 1:1

Lägg linningen räta mot räta och sy fast den med efterstygn. Lägg i styvnaden av linne och träckla den.

Vik linningen på längden och vik in sömsmånen. Sy fällstygn på linningens insida, sy i var tredje rynka på rynkpartiet. Sy ihop kortsidorna med fällsygn.

Sy en prickstickning 0,2 cm från nederkanten på linningen, A. Sy en prickstickning 1 cm från överkanten endast vid rynkpartiet, B.

Sy ihop domestik remsorna till en enda, minst 230 cm lång remsa. Sy ihop dem med fällsöm.

Vik in sömsmånen nedtill på kjolen och på skoningsremsans långsidor. Lägg skoningen aviga mot aviga med kjolen, 0,2 cm från nederkanten. Sy fast skoningen med förkortade efterstygn som bildar prickar på kjolens rätsida. Se till att skoningen inte håller in kjolen. Sy lika längs båda långsidorna.

Vik in sömsmånen på skonings kortsida och lägg den över vid skarven, sy med fällstygn.

Pressa.

Sy till sist fast hyskan och haken vid sprundet.

Sätt dem mitt på linningen.

HAKEN:

A - - - - -
endast bak

prickstickning på linning

B - - - - -
runt om
mot
kjolen

SKONING:

1:a advent	vit	högsta helg	
2:a advent	lila	allvarssöndag	
3:e advent	lila	allvarssöndag	
4:e advent	blå	allvarssöndag	
Juldagen	vit	högsta helg	
Annandag jul	röd	annandags helg	
Söndagen e. jul	vit	helgfri söndag	
Nyårsdagen	vit	högsta helg	
Trettondedag jul	vit	högsta helg	
1:a söndagen e. trettondedagen	vit	helgfri söndag	
2:a - " -	grön	helgfri söndag	
3:e - " -	grön	helgfri söndag	
4:e - " -	grön	helgfri söndag	
Kyndelsmässodagen	vit	högsta helg	
Septuagesima	grön	helgfri söndag	
Sexagesima	grön	helgfri söndag	
Fastlagssöndagen	grön	helgfri söndag	
1:a söndagen i fastan	blå	allvarssöndag	
2:a - " - Botdagen	blå	allvarssöndag	sorg
3:e - " -	blå	allvarssöndag	
Jungfru Marie bebådelsedag	vit	högsta helg	
5:e söndagen i fastan	lila	allvarssöndag	
Palmsöndagen	lila	allvarssöndag	
Långfredagen	svart	sorg	
Påskdagen	vit	högsta helg	
Annandag påsk	vit	annandags helg	
1:a söndagen e. påsk	vit	helgfri söndag	
2:a - " -	vit	helgfri söndag	
3:e - " -	vit	helgfri söndag	
4:e - " -	vit	helgfri söndag	
Bönsöndagen	vit	allvarssöndag	
Kristi Himmelfärds dag	vit	högsta helg	
6:e söndagen e. påsk 2:a böndagen	vit	annandags helg	
Pingstdagen	röd	högsta helg	
Annandag pingst	röd	annandags helg	
Heliga trefaldighets dag	vit	högsta helg	
1:a söndagen e. trefaldighet	grön	helgfri söndag	
Midsommardagen	vit	högsta helg	
2:a söndagen e. trefaldighet	grön	helgfri söndag	
3:e - " -	grön	helgfri söndag	
4:e - " -	grön	helgfri söndag	
Apostladagen 3:e böndagen	röd	annandags helg	
6:e söndagen e. trefaldighet	grön	helgfri söndag	
Kristi förklarings dag	vit	högsta helg	
8:e söndagen e. trefaldighet	grön	helgfri söndag	
9:e - " -	grön	helgfri söndag	
10:e - " -	grön	helgfri söndag	
11:e - " -	grön	helgfri söndag	
12:e - " -	grön	helgfri söndag	
13:e - " -	grön	helgfri söndag	
14:e - " -	grön	helgfri söndag	
15:e - " -	grön	helgfri söndag	
Helige Mikaels dag	vit	högsta helg	
17:e söndagen e. trefaldighet	grön	helgfri söndag	
Tacksägelsedagen	vit	högsta helg	
19:e söndagen e. trefaldighet	grön	helgfri söndag	
20:e - " -	grön	helgfri söndag	
Alla Helgons dag	vit	högsta helg	
Söndagen e. Alla Helgons dag	lila	helgfri söndag	
22:a söndagen e. trefaldighet	grön	helgfri söndag	
Söndagen före domsöndagen	lila	helgfri söndag	
Domsöndagen	vit	sorg	

Uppdatering 2024:

Jag har haft möjlighet att ta en titt på originalet i textilarkivet i Järbo och här följer lite uppdateringar - följer du mönstret och beskrivningen ovan får du en jättefin kjol! Men vill du som jag återskapa originalet (så nära som möjligt) så kommer här lite mer detaljerade mått och beskrivningar som avviker från originalmönstret.

Material:

Kamlott är svårt att hitta överhuvudtaget, men även svårt med info om det. Kamlott är: Ull/mohairblandning - kamelhår är vad mohair ibland kallades för. Tuskaftsväv, kamgarn. Originalet är tunt men tätt och framförallt styvt och lite glansigt, ungefär 22 tr/cm. Det närmaste jag kan rekommendera är en Engelsk kostymull - Worsted (kamgarn) i plain weave (tuskaft), ull och mohair blandning. 315g/kvm är den vikt jag fick tag i och det är något tunnare än originaltyget. Domestik - Brunt bomullstyg, tuskaftvävt. Originalet är 26/29 tr/cm. Foderdomestik lämpar sig bra. Linne - originalet är oblekt linne, 24/20 tr/cm. Svart lintråd 35/2 - men även oblekt lintråd 35/2. Hyska/Hake: Silverfärgad, Hyskan är 1.3x1.4 cm, haken är 1.3 cm lång.

Mönsterdelar:

Jag var osäker på om det ingick sömsmån i originalmönstrets siffror eller ej, men det ser det ut att göra.

Klipp kjolvåderna så som originalmönstret beskriver - Din kjollängd plus 2 cm sömsmån - en våd lika bred som ditt tyg, lämpligen 150 cm med sömsmån, lite beroende på stadkanter. Hela omkretsen är 225 cm när kjolen är klar, så beräkna bredden på den lilla våden efter bredden på den stora. du behöver 1 cm sömsmån till varje sidosöm.

Linning: 8 cm x ditt midjemått (plus 1-2 cm för knäppning - på originalet är det bara precis så att kjolen möts vid knäppningen) plus 2 cm sömsmån. Den färdiga linningen är 3 cm bred.

Räkna ut och klipp till den långa linneremsan så som originalmönstret beskriver, i kjolen är det 6.5 cm synligt - du klipper dvs 8 cm x längden + 2 cm sömsmån på kortsidorna. Originalet har ingen fäll i nedkant (stadkant), men 8 cm räknar in en 5 mm enkel fäll som du helt enkelt kan sy med förstygn. Har du möjlighet att lägga stadkant här klipper du den 7.5cm istället. Lägg till sömsmån om du skarvar remsan.

Linnetyget till linningen: Då linningen som sagt är 3 cm bred på originalet så klipp denna till 3 cm x ditt midjemått. Ingen sömsmån.

Domestik: Det bruna bomullstyget är 6.2 cm brett. Klipp till runt 230cm x 8 cm.

Sömnad:

På originalet är sidosömmarna inte en fällsöm, utan bara en rad efterstygn, 4 stygn/cm, med ca 3mm sömsmån, dessa är stadkanter. Svart lintråd. Jag kompromissade och sydde efterstygn och kastade sedan ihop sömsmånen med en lite tunnare svart lintråd, 60/2. Fällsöm funkar fint men ser annorlunda ut från utsidan, det här sättet skyddar sömsmånen från att fransa sig men gör att utsidan ser ut som på originalet. Stadkanterna är ofällade och synliga i öppningen på ena sidan - men en smal rullfäll som originalmönstret beskriver är nog lämpligt ändå. Öppningen på kjolen ska vara till vänster av mitt fram.

Den långa linneremsan (som sitter där kjolen är rynkad), har kortsidorna invikta och fällade med

fällstygn, 3-4 stygn/cm. För att få veckningen på kjolen riktigt snygg utan att behöva sitta och pillar på varje veck i oändlighet skulle jag föreslå att du syr 3 rynktrådar - en 4 mm från kanten (dvs ute på sömsmånen), en 1.2-1.3 mm från kanten och en tredje 2.5 cm från kanten. Den allra översta rynktråden klipper du bort sen när du sytt ihop kjol och linning. Mittentråden som blir din faktiska övre tråd på kjolen sen kommer sitta precis under sömmen mellan kjol och linning. Från linningen ned till den undre tråden är det 1.2 mm. Sy över/under 5 trådar istället för 4. Rynktrådarna på originalet är sydda med oblekt lintråd.

Gör vecken fram enligt originalmönstret (I den mån det går) När det gäller linningen så syr du ihop den med kjolen som på originalbeskrivningen, men när du väl sytt ihop kjol och linning klipper du ned sömsmånen på kjolen så att denna blir 5 mm bred. Linningens sömsmån kan du lämna som den är. Följ beskrivningen tills du kommer till prickstickningen - fällstygnen på insidan av linningen är sydda med oblekt lintråd, dessa syns inte från utsidan. Även prickstickningen är sydd med oblekt lintråd (bildar små prickar på utsidan av linningen.) Sy från utsidan av kjolen. Den övre raden är 6 mm från kanten, 9-10 stygn /5 cm, endast där kjolen är rynkad. Den nedre raden är 0.5 cm från nedre kanten av linningen där kjolen är rynkad, framtill är den 0.3mm bred. 9-10 stygn /5cm.

Domestiken nedtill - följ originalbeskrivningen men lägg den 1 mm från kanten. De förkortade efterstygnen är sydda 19 stygn /5 cm nedtill och 15 stygn /5 cm upptill, ca 1 mm från kanten av domestiken. Bildar små nästan osynliga prickar på utsidan av kjolen. Svart lintråd.

Hyska och hake sys fast i nedre kanten av linningen, Haken på utsidan, vänster sida - dvs i kanten av det släta partiet fram. Hyska på insidan av den andra sidan vid rynkpartiet. På originalet sytt med oblekt lintråd.

/Madelene Dahlberg